REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Zadeva: 0700-51/2021/15
Datum: 14. 2. 2022

Zagovornik načela enakosti na podlagi 21. člena v povezavi s 37. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg, v nadaljevanju: ZVarD) in na podlagi 137. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb) v postopku, začetem na predlog posameznice, v zadevi ugotovitve obstoja diskriminacije po ZVarD zoper domnevnega kršitelja javni zdravstveni zavod, izdaja naslednji

SKLEP

1. Postopek ugotavljanja obstoja diskriminacije, uveden zoper javni zdravstveni zavod, **se ustavi.**

2. Stroški v tem postopku niso nastali.

OBRAZLOŽITEV

Zagovornik načela enakosti (v nadaljevanju: Zagovornik) je dne 24. 8. 2021 prejel predlog za obravnavo domnevne diskriminacije posameznice, vezan na opravljanje praktičnega usposabljanja v javnem zdravstvenem zavodu (v nadaljevanju: javni zavod). Iz predloga izhaja, da je omenjena posameznica na javni zavod naslovila zaprosilo za opravljanje praktičnega usposabljanja. Prošnja je bila zavrnjena z obrazložitvijo, da prakse v javnem zavodu ne more opravljati, saj nosi naglavno ruto, kar pa ni v skladu z osebno urejenostjo medicinskih sester, prav tako pa naj bi se z naglavno ruto lahko prenašale nalezljive bolezni in bolnišnične okužbe. Posameznica je v predlogu navedla, da je seznanjena tudi z drugačno prakso, in sicer naj bi v drugi zdravstveni ustanovi nošnjo naglavne rute pri opravljanju pripravništva dovoljevali.

*

Skladno z določbami Zakona o varstvu pred diskriminacijo (v nadaljevanju: ZVarD) predstavlja diskriminacijo vsako neupravičeno dejansko ali pravno neenako obravnavanje, razlikovanje, izključevanje ali omejevanje ali opustitev ravnanja zaradi osebnih okoliščin, ki ima za cilj ali posledico oviranje, zmanjšanje ali izničevanje enakopravnega priznavanja, uživanja ali uresničevanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, drugih pravic, pravnih interesov in ugodnosti. Diskriminacija zaradi katere koli osebne okoliščine je prepovedana. Osebne okoliščine so prirojene ali pridobljene osebne značilnosti, lastnosti, stanja ali statuse, ki so praviloma trajno in nerazdružljivo povezani z določenim posameznikom in njegovo osebnostjo, zlasti identiteto ali pa jih posameznik ne spreminja zlahka. Mednje, skladno s 1. členom ZVarD, štejejo spol, narodnost, rasa ali etnično poreklo, jezik, vera ali prepričanje, invalidnost, starost, spolna usmerjenost, spolna identiteta in spolni izraz, družbeni položaj, premoženjsko stanje, izobrazba ali katera koli druga osebna okoliščina.

Ker neenaka oziroma slabša obravnava zaradi osebne okoliščine vere ali prepričanja lahko predstavlja diskriminacijo, je Zagovornik v konkretni zadevi pričel s postopkom ugotavljanja diskriminacije, in sicer na podlagi 33. člena ZVarD.

Zagovornik je v zvezi z navedbami prijaviteljice na podlagi 37. člena ZVarD z dopisom št. 0700-51/2021/5 z dne 9. 9. 2021 na domnevnega kršitelja – javni zavod naslovil zaprosilo za pojasnila. Javni zavod je v dopisu z dne 22. 9. 2021 pojasnil, da imajo pravila/standarde urejenosti in oblačenja zdravstvenega osebja urejena v Pravilniku o osebni varovalni opremi, v okviru sprejetega Programa obvladovanja bolnišničnih okužb pa imajo sprejet tudi standard Osebna higiena in urejenost na delovnem mestu. Sprejeta pravila in standarde za osebno urejenost zdravstvenih delavcev imajo bolnišnice in drugi izvajalci zdravstvene dejavnosti sprejete z namenom preprečevanja prenosa nalezljivih bolezni in bolnišničnih okužb. Osrednji cilj je varovanje pacientov in zdravstvenih delavcev pred okužbami, povezanimi z zdravstvom. Čista oziroma sterilna oblačila zdravstvenega delavca so sestavni del procesa dela ob bolniku, ki vključuje preprečevanje bolnišničnih okužb, kar je izjemnega pomena, saj lahko istočasno pomeni preprečevanje smrti zaradi bolnišničnih okužb.

Javni zavod je dalje pojasnil, da je Zbornica zdravstvene in babiške nege – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (v nadaljevanju: Zbornica) dne 18. 3. 2021 na Ministrstvo za zdravje naslovila dopis in zaprosila za mnenje Nacionalne komisije za preprečevanje in obvladovanje bolnišničnih okužb (v nadaljevanju: NAKOBO) o nošenju osebnih pokrival in oblačil pri zdravstveni obravnavi, pri čemer so poizvedovali, ali bi bila ta dovoljena pod pogojem, da so sestavni del uniforme ter vključeni v režim dnevnega preoblačenja in pranja v zdravstvenem zavodu. Navedli so, da na odgovor še čakajo.

Navedli so še, da so se je v primeru konkretne prosilke prvič srečali z izraženo namero o nošenju naglavne rute. Po njim znanih podatkih nobena bolnišnica ne dovoljuje nošenja naglavne rute pri izvajanju zdravstvene dejavnosti.

Zagovornik je v zvezi z obravnavano tematiko, tj. možnostjo opravljanja pripravništva oziroma izvajanja zdravstvene dejavnosti z naglavno ruto, ki jo posameznice nosijo iz verskih razlogov, tudi sam naslovil zaprosilo za pojasnila na NAKOBO[1]. Slednji je zastavil vprašanje, ali bi bila za zdravstveno osebje dopustna higienska tesno prilegajoča se ruta oziroma pokrivalo, ki bi jo medicinska sestra želela nositi iz verskih razlogov in bi jo skladno s higienskimi standardi enako kot ostalo delovno obleko zagotovil zdravstveni dom (kot je to možno v številnih drugih evropskih državah).

Iz pojasnil (št. 012-2/2020/52 z dne 11. 10. 2021) izhaja, da je NAKOBO podobno problematiko že večkrat obravnavala in sprejela enotno stališče, da je v zdravstveni dejavnosti iz vidika obvladovanja in preprečevanja okužb potrebna uporaba delovne obleke v skladu z navodili delodajalca, profesionalnih zbornic in združenj z javnim pooblastilom[2] ter glede na Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11). V 12. členu Zakona o varnosti in zdravju pri delu je jasno navedeno, da mora delavec uporabljati sredstva za delo, varnostne naprave in osebno varovalno opremo v skladu z njihovim namenom in navodili delodajalca, pazljivo ravnati z njimi in skrbeti, da so v brezhibnem stanju. Po 19. členu Zakona o varnosti in zdravju pri delu mora delodajalec zagotavljati varnost in zdravje pri delu v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja zlasti tako, da zagotavlja delavcem osebno varovalno opremo in njeno uporabo, če sredstva za delo in delovno okolje kljub varnostnim ukrepom ne zagotavljajo varnosti in zdravja pri delu.

NAKOBO je pojasnila, da nima pristojnosti, da se opredeljuje glede dovoljenja dopustne uporabe higienske, tesno prilegajoče se rute oziroma pokrivala, ki bi jo želela nositi medicinska sestra iz verskih razlogov pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti, na način, da bi to pokrivalo iz

[1] V okviru postopka 0700-33/2021, in sicer z dopisom št. 0700-33/2021-11 z dne 3. 6. 2021, 0700-33/2021-19 z dne 5. 7. 2021 ter 0700-33/2021-22 z dne 9. 9. 2021.

[2] Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (2020). Profesionalna podoba izvajalcev v zdravstveni in babiški negi ter oskrbi, str. 9-10. Dostopno na: https://www.zbornica-zveza.si/wp-content/uploads/2020/06/Profesionalna-podoba-v-zdravstveni-in-babiski-negi-in-oskrbi-JAVNA-RAZPRAVA.pdf.

verskih razlogov opredelila kot del delovne obleke, ki bi jo moral zagotoviti delodajalec. Pojasnjujejo, da je morebitne individualne kulturne posebnosti, ki vplivajo na zunanji videz izvajalca, treba nasloviti na delodajalca oziroma med izobraževanjem tudi na izobraževalne inštitucije. Iz pojasnil smiselno torej izhaja, da je na posamezni javni ustanovi, zavodu, da sam odloči o primernosti in ustreznosti nošenja tovrstnih pokrival (naglavnih rut) pri izvajanju zdravstvene dejavnosti.

Zagovornik je bil dalje v postopku v zvezi z navedeno tematiko s strani sindikata seznanjen,[3] da nošnjo naglavne rute pri opravljanju pripravništva že omogoča določena zdravstvena ustanova, ki je eni od prosilk odobrila prošnjo za opravljanje pripravništva z naglavno ruto (zaradi oddaljenosti od kraja bivanja pa se prosilka nato ni odločila za opravljanje pripravništva tam). Omenjena zdravstvena ustanova je hkrati podala pojasnilo, da so pri njih na področju zdravstvene nege in medicine že zaposlene sodelavke, ki pri delu nosijo naglavno ruto, ki kot taka ne predstavlja omejitev za delo.

Zagovornik je bil seznanjen tudi z dopisom skupnosti, ki ga je dne 15. 10. 2021 naslovila na javni zavod glede možnega sodelovanja oziroma iskanja rešitev pri problematiki nošenja naglavnih rut pri izvajanju zdravstvene dejavnosti v javni ustanovi. Iz dopisa izhaja, da je skupnost ponudila pomoč pri dobavi rut, ki bi bile ustrezne za opravljanje dela ter izkazala pripravljenost za uskladitev ustreznosti izgleda in materiala z zdravstveno ustanovo.

Zagovornik je v zvezi z navedenim na domnevnega kršitelja dne 5. 1. 2022 z dopisom št. 0700-51/2021/10 naslovil dodatno zaprosilo za pojasnila, v okviru katerega ga je hkrati seznanil s pridobljeno dokumentacijo v postopku (sprejetimi stališči NAKOBA, prakso v zdravstveni ustanovi, v kateri je bilo delo z naglavno ruto že omogočeno, idr.). V zvezi z navedenimi novostmi v postopku oziroma novimi dejstvi in okoliščinami primera je javni zavod pozval k opredelitvi, ali v zadevi obstaja možnost sporazumne rešitve problematike oziroma, ali obstaja možnost, da se posameznici omogoči opravljanje prakse z naglavno ruto. Zagovornik je poudaril, da z vidika pojasnil NAKOBO ni zadržkov, da zdravstvena ustanova sama oceni o primernosti in ustreznosti prošnje oziroma da sama odloči o vlogi. Prav tako je tudi izpostavil, da iz obstoječe prakse izhaja, da se je o tovrstnih prošnjah na ravni javnih zdravstvenih ustanov in zavodov že odločalo, in sicer v eni od zdravstvenih ustanov, kjer zadržki za opravljanje dela z naglavno ruto niso bili zaznani.

Zagovornik je bil dne 20. 1. 2022 s strani javnega zavoda seznanjen, da so dne 18. 1. 2022 prosilki odobrili vlogo oziroma omogočili opravljanje prakse z naglavno ruto v javnem zavodu. S posameznico je bil sprejet dogovor, da je nošnja naglavne rute dovoljena, vendar pa mora takšna rusa biti iz materiala, ki se pere na 90 stopinj Celzija ter mora biti svetle barve. Naglavno ruto bo posameznica lahko uporabljala samo v prostorih bolnišnice, zato si jo bo nadela oziroma zamenjala pred nastopom praks na oddelku.

*

Skladno z 20. členom Poslovnika Zagovornika načela enakosti (Uradni list RS, št. 10/2019) si Zagovornik ves čas postopka prizadeva za sporazumno rešitev zadeve s poravnavo. Ob poravnavi se postopek s predlogom za obravnavno zaključi.

Zagovornik je na podlagi dejstva, da je bilo dne 18. 1. 2022 prosilki omogočeno opravljanje prakse z naglavno ruto, s čimer je bila tako zadeva uspešno rešena v korist stranke, ki je vložila predlog za obravnavo, na podlagi 137. člena ZUP (v povezavi z 20. členom Poslovnika) s sklepom predmetni postopek ugotavljanja diskriminacije zoper javni zavod ustavil, kot to izhaja iz 1. točke izreka tega sklepa.

[3] Dopis št. 06-241/2021 z dne 27. 12. 2021.

Skladno s prvim odstavkom 35. člena ZVarD je postopek pri Zagovorniku v primeru diskriminacije za stranke brezplačen, posebni stroški pa v tem postopku niso nastali, zato je Zagovornik odločil, kot izhaja iz 2. točke izreka tega sklepa.

Pouk o pravnem sredstvu: Zoper ta sklep ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor. Upravni spor se sproži s tožbo, ki se vloži v 30 dneh od vročitve sklepa na Upravno sodišče Republike Slovenije, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana. Tožba se vloži pri pristojnem sodišču neposredno pisno ali se mu pošlje po pošti. Tožbi je treba priložiti poleg tega sklepa v izvirniku ali prepisu tudi po en prepis ali kopijo tožbe in prilog za toženca, če je kdo prizadet z upravnim aktom, pa tudi zanj.

Postopek vodila:
Mojca Šmid
Svetovalka Zagovornika II

Miha Lobnik
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI